

ACC. N.R M. 12521:1-14.

Landskap: Småland
Härad: Grinnerbo
Socken: Grinneryd
Uppteckningsår: 1952

Upptecknare: J. L. Granström, Rästorp
Berättare: " " "
Berättarens yrke: f. d. handelsman
Född år 1869 i Grinneryd

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Värvskedlar - handel o. tillverkning. s. 1-14. Luf 83.

Lapp. 83
1

Väfskeds tillverkning var en gammal hemindustri inom Mar
karuds socken. Hur gammal eller dess böhjan har man aldrig hört.
Men må väl räknas med den stora hemindustri som ex
vist eller hört eller tal om. Och varit utspredd i så många land
Och varit brukad och nyttjad till almåketens nytta gäng och
välstånd och hemtrefnande i alla orter och land där livet
kände och använd. Det var endast inom Markaryds socken
enstaka fall inom Flimeryd och angåns ande socknar och
dessa var utflyttade ifrån Markaryd. Det var endast här
från som tillverkades väfskeder på södra Götaland Dalarna
Tillverkades väfskeder var gängat hemindustri där och här och
gjordes lika som användes samma material den tid det endast
gjordes väfskeder där man var ute i siste tillfället en sida Dalarna
som var ute och sådde väfskeder. Men de reste nog endast i Sverige
och Kongo. Och även här var ute och sådde väfskeder och de
lagade väfskeder med. Detta var de enda orten i Sverige som
tillverkade väfskeder. Och vilka av dessa är äldst i yrket har
man hört ej. Tak om de är gammala hemindustri bida

Bet var ih väntigt typer här bland alla klasser bönder förgreare.
Bodtugsittare som dit var gott om här före och bland bönderna
över intresseringen var ej dock var det att höja med väfskedhöörk
månges. De många väfskedmakarna reste bort och sådde sina
skeder själva och hade sing händer trakter. Andra intygande
väfskeder köpte av de som gjorde eller av Landhandlarna.
Alla Landhandlare hade lager på väfskeder. Men dessa
börnades ut på hösten när handbarna reste bort. De som res-
te här i Sverige största delen brukade resa hem till jul.
Men många som reste till Ryssland och Finland med flera
andra land var borta flera år. Många reste hem på våren
och var hemma över sommaren. Ett av dem som reste
här i Sverige var borta över jul och kommo hem på våren.
Många av dem hade egna jorbruk att sköta på somma-
ren. Andra hjälpte sig å hushålliga med arbete. År inbör-
ningens var över reste de bort och hade då med sig stora
lager. Det har varit väntigt från gammalt väfskedknat-
gått omkring i bygderna och det har köpt hem penorna.

På Marknader var intväfskeder här i landet van ej
vanligt och ej handelsbutiker. Och det var i huvudsak på
bomsbygdens använda. Alla Landshandlare tog emot
väfskeden av väfskedmakarna utan de som själv rötbort
och såldes dom. Och det var den minsta delen. Bland de
gamlar större handelsfirmor var Pile m. g. Gällarebörjanas
Larsson Larssons och Karl Nilssons Os hult. Och sedan brinna
andra yngre. Alla Landshandlare köpte och tog emot väf-
skeden från väfskedmakarna. Och dessa hade material för
tillverkningen av alla slags. Detta var huvudsakligen vass
som köptes från utlandet från Spanien och kom stora
Skips laster till Göteborg på vintern. Det reste de och köpte
hela lasterna och hadde att leverera ut till väfskedmaka-
rarna. De kunde vara flera att dela den före järnvägen
kom här upp kunde en fåse stora sällskap hästköpare
med dessa stora höga vasslastar. De gamla trade
i sin ungdom varit utemot alla de flesta av dem. Man
hörlde i sin ungdom gärna tala om efter jul när handlarna

Rust bort de hunde vara ända till Tjästah i sälskap med detta
var väl första delen på 1800-tal. Och var väl vanligt åfverka på
1700-tals senare del mera kanske mindre. Och mycket svårt att
visa den tiden förfärinnagarna kom till. Många bosattning
på olika trakter. Både i Sverige och andra land. Både i städerna
och på landsbygd och statubrissamhälle. Och affärsmän van
de iller hade varit och lemnat från sig till yngre kritter.
Och mäktiga män blivit. Och när hade värskeder så rönt
de en röd från Småland och Markaryds traktén. Och däcket
till kändes ju in och in var bekanta med det framför om en
aldrig sett farandet. Det är en stor skilnad att träffa lands
män och bekanta borta iller hemma. Och ända större intres
se för dem som varit från födelse bygden 40 och 50 år. Och
hade gott minne på bygden och folket. Från den tid de bodde
här. Det var inte alla som handlade med värskeder från
Markaryd var det huvudsakligens värskeder för de tillvarthades
der. Men längre uppåt som vi kalla Norr och Öster Traryd och
Flinnsryd. Och grannen med socknar var det tyger och

Åren var många av dessa böjade före 20 års ålder. Böjade med att gå och baka en brygga och sen dra en häcka omkring i bygd sedan körde med häst. Och köpa fastighet. Stora fina händes hus och dessa stor affärsvärld med stora framgångar och bildat bolag på äldre dagar till efterträdare med stor förmögenhet var mycket vanligt bland dessa knallar. Också var det välförstående förtroende och tillvarthning. Många välförstående handlare reste bort före 20 års ålder. Hade till förfatning säljkaps med farer eller någon nära anhöring när de reste till framande land. Det var nödvändigt de fick lov att kunna både tala och förstå deras språk för att kunna göra affär. Man kunde tala om dessa som rest i flera framhållande land kunde tala och förstå åtminstone olika språk. Men kan tanka sig det var inte att vara ute på resor som nu. Tidens usqdomar tänka inte ju ni got annat. Många af dem giftte sig och baratte sig både i Ryssland och Finland med flera land. Gamla gäser reste tillbaka till Grönge med sina familjer och bosatte sig på äldre dagar En gammal välförstående Thilian från Haga hult var på Island föregjul och skulle rasa hem det var

Från vinter inga hatar gick han och överstårande han tillförs in till Sverige och kom hem till sig. Samme person hade sju som senare bosatte sig i Finland. Och satte upp väfskefabrik där detta var ståtleder de där tillverkade dessa som reser i Ryssland och Finland med flera hand om sätta stor massa och väfske. Och av dem var de som hade häst och för omkring på marknader. Och så var det den unga hantverkaren i industri. Om en tänker på vilka summor som kom in till Traktör i alla former och almåltetens väl personer den var hantverkare som var ute och sålde som var tillgode gjorde sig största inkomsten. Men också mest tryg och sikt. Och sedan alla som arbetade här hemma med detta yrke. De hade sitt arbete inne på vintern varmt och gott till mijche de kunde tillvarha så hade de afsättning med det var alltid bestämmingen från de som var borta till handelsbutiken var de välkomna med sitt vara. Alla i familjen hade arbete fram 8 år och gamla så länge de kunde uträkta något så hade syskötning och arbete.

Och aldrig välvägar visade sig attid i dessa hemmeder
hem der du inte hade detta yrke Och när den Tiden var mera
alting värdes hundra En kände från ungdomens gamla
Tidur om från sin ungdom De vadmal i sälde ut kom upphö-
pare från Borås och köpte Det breda väfråkor 2 almar och
över det Så fort inberningene var över skulle detta göras
Utköparna brukade komma före jul Detta i bondenmen
varligt De hade mycke får och godt om allt och det var en
inkomst der Tiden bland bonderna Detta var först på
1800-talet sen sist på 1700-talet att värdes hundra så slets de ut
och det var ett högt pris Att var från hemindistrii En månads
säga vidbördig och till gänga för folket på alla orter
den blev hänt och anreträds Väfskeds handbara var väl sedda
aldrig om än okända gur om förfader och fick gärna natt
kvartslite på handbygden och hade stora förråder med andra
kämpe som gick binkring väfskeds handbara hadde även
andra saker särskilt vad som hörde till räffnat väfspannare
Spetsmaskiner skottspolar och flöns kedev med flera harsarbitre

Själf har jag ej ätt väfsteder men traktur häromkring var själva tillståndet byggda. Det var tråigt kommagrin i dessa hem alla hade brått med arbete och kunde sitta språka med det manna de arbetade. De jorde mycket mer en att sitta pratade en stund. Många som både jorde väfsteder och handhade varvänder större och mindre jordbruk. Skogsarbeti var endast för egen behov. Kvinnorna skulle Lada järden vinter tiden. Männan var borta i affär allmänt här på trakten och gotti om fruntimmer på landsbygden före emigrationen började här bli sätta allmärr på 1880-tal till in på 1900-talet ändå höll hemindustri och buskehandeln i under denna tid. Men sedan började den gå tillbaka både detta Osakerna var flera folk mångdun gick på landsbygden tillbaka Bruk och Fabriker olika staf. Båthar arbeta förförst väfrad i humannens minne på allas efter. Socierare vännas på landsbygden för hagi det är folk ^{intu} vid som förelle unga generationer är helt fömmende för de unga ifter bryderi och sätt sam det hade med sig och nägot om tillverkning av väfsteder och material. Från till säsasommar fick var en pris fär som skars ut och hyllades. Tändarna rittn skars av efter

mitt lagom långt och klyftas ut med en kniv ar sed dertill med
mekanik vid inbörden fast vid spännen så att blyt lika
gröva Dessa fäglades sedan en stol med hett ryggsöd rätt grof och
stötig med en stolpe fast vid vänstre sida i den ar en fastställt
knip med skiva över med skrup att regulera till finare och grövre
Här här drags ritton i gromme med en tång och alla bliv lika
yttersidan fick y Täljat Åntommarna var funderne fasts vid
sidorna vid insändan när dessa var fastställt i hinsto
hur Åntommaren fasts med bukträde innan bindningens började
Den andra fasts när skeden var färdig Garnet till träcköptes
färdig olika gror till olika skeden detta detta var linningar som
anländes Buks från gorde de skälva Buket fick varar innan där
som var varmt Väfbedsmakarna hade alltid varmt det var
nödvändigt för buket och träs fish haf vara in i h. Och så
var det bindningens Dertill var bindstol nödvändigt En kraftig
och stötig väljorde Fyra stolpar med Träföt vid nedre ändan
Och så långt mellan stolparna som till de längsta skedern
som gorde Och skrapanering i både änderatt träka

Årarna so de bliv raka skedur jämn En lädär mellan stöpar
na cirka 90 centimeter bred 8 cent sidor att ha sakerna i under
bindningar En trådville var sida ett omvärf för varje rör
klos att trycka åt varje rör Grova mätscheder använde ofta
trä till tinneren bokt annars vassrör På ene änstammen
var märkt med romerska sifferor många hundrarör skedur
var andras sidan på samme var välv hednakans namn
Stämpel inbände Bindningens väl det nogast En rask man
kunde binda 10 styck 1000 röf skedr för dagen detta var inte alla
jorde Grofes skeder med mindre rör fisk fortare Det var skeder
med 1200 rör 6 kvartar långa 5 kvartars 6, 7, 8, hundra och ändå
grofie Det jordes i alla graflika vanliga längder var 5 askle krofta
och upps till 9 alvar lika graflik Träden väl brukade och
mjuk under bindningens och när det sedan blif fort blef det hänt
öre ändrade inte Dikta mellantäfning och frysputning och kläs
med paper de fisk gis över flera gånger Eisernas mår väfskuds
matakarna hämnde Till handkarlas hemma var 8 rör pr hundrarör
rör med något olika detta var röf skeder och den gamla hundratior

Första åren på 1890-talet sätte Ch. W. Karlsson Oshult i Markaryds vapfabrik att tillverka stålskeder under firma Karlssons Åbergs Markaryd. Detta meddrotte den gamla hemindustrin på röskeders och den gick bort nätt så fort. Detta var myrh och många nya väfshedsändare blev det utom de gamla. Och detta drev ham i stor skala. Priset på stålskeder var i början 18-90 öre pr hundra men gick ner urrare förr urrare genom konkurrens i Finland och i Galan. Tillverkades stålskeder och även messing men dessa var nära dubbelt pris. Och vid 1910-talet var priset 10-12 öre pr hundra ör. Flera mindre konst ochsa till och även handbinnring av stålskeder förekoms. Och små fabriker som tillverkade nätt många väfsheder. Men vid 1912 till 15 böjade det bli odrugligt att reda ut i den affären. Det tillverkades väfsheden är i Oshult men mycket liten omfattning till väffabrikerna och enstaka fall. Väfshedsändarna var slut vid denna tid. Många sluter resa andra böjade med linne och yllevaror. Många böjade sågjordbruksmaskiner. Var de gärtle. Reshandlarna sluta sig här det borlänga bland ungare böja med det nu för tiden. Det har blivit härlig tider sedan

Blande de gamla väfskedmakarna och deras tillverkning av varan
 var en stor skilnad. Du hade sina trakter och besökte dem vare sig är både
 på höst och vinter. En gammal väfskedsmakare döts i huvudet Stenbo
 hans väfskeden var väl kända. Han reste bort och sålde de märkt
 själv som gjorde mycket för de var stor familj och alla arbetade med
 det. Nils Gunnarsson fören jonas Persson lön i Grönjonsås Hulten
 hans 3 söner och dotter. Peter Svensson Höghyttan med många fler.
 Dessa var gamla i min unge dom. deras arbete var av högsta klass
 och högsta pris och hade alltid fullt med beställningar. Två bröder
 Jonas och Peter på hösten gavta väfskedsmakare med deras familj
 var de gamla knallar som hade sina kända trakter hade alltid
 fört hant sig vara och sålde på kredit med. En gammal Bengt Knall
 kallad var född här i byn 1820 död 1902. Han handlade hela sin
 tid i Blekinge var väl känd. Hade häst och härdor omkring en tids
 och annars hade han härra och dog handlade med väfskeden och
 smidesaker var hemma många märder på i sommaren. Han
 hade aldrig gått i skola han lärde sig skriva efter en märken och
 kunde dock föra såldes mycket på kredit och var nödvändigt med behöring

Handelsfirman Karlsson & Nilsson Oskult fyndade 100 minne för
rägöt är sen Karl Nilsson var född 1830. Om han varit en
knalle eller hur vet jag ej. Men drev stor affärerelationer på flera
område. Skogs och jordarbetet hade lagat Kvarnörske och flera
gårdfastigheter. Bygde bro över Lagan nära Majenfors station.
Säbra och upphöjde tull av trafikerade ett boinkhals vid sidan
med liten affär där Oskult Markaryd var den största grossist
Diversitaffär i attling på vilda traktorträdet. Var en av sönerna till
honom och överlägg hela rörelsen efter Faderns rägöt är nära vid
1890-tal. Och sonen föret är nämnd satte upp väfflefabrik. Och
detta tog helt bort den ungambas hemindustri. Så fort. Genom
den stora masson som tillverkades och de många som reste
bort och sålde både här i Sverige och andra land så vitt
som väffleder var känt. Och själv gjorde sig hantverktillio-
när på en rätt kort tid. C. V. Göther är en ihnehavare av
fabrik och tillverkningen och hela rörelsen. De gamla väffle
makare och väfflebutikshandlarna var inga om allt välvärda
den gamla hemindustrin både bort och i hemorten.

Höglar jämna goda priser varo väl hända och sedda de senaste
tio åren. Och omväntningen jämna och goda efter den tidens sed
och bruk. Och även kommersiellt varo fölkällan den goda. Med
tanke på sin eftersommansande lika som de mottaget från
sina förfäder. Dessa hade gått från äldre till ungrefrinn gam
matt och ingen röd dess bärjan. Och hade inte tagit sitt
sä fort om inte den fabrikens kommit. Men växande går inte
bort rent heller. Vi ser ju hur mycket väckurser som ornas
och förr ökar än minskar med henväxnad både på lands
bygd och i samhälle. Om inte annat så växer de matbar
och olika konstväxvar. Mark och Kinds härad på Västergöt
land var från gammalt själva växvärlden där
var många karlar som röfde förr. Och väckedemäste
det varo till både väffabrik och henväxnad. Men alting
har si förändrats och alla sorters jordbrukshandel har
gått bort. Och bland yngre generationer är inga
som värken vilja ^{eller} kunna ägna sig åt detta yrke